

MEMORANDUM PRE

dostupné potraviny

Strategické priority
pre podporu výroby potravín
v Slovenskej republike
2023

POTRAVINÁRSKA
KOMORA
SLOVENSKA

Kritický sektor národného hospodárstva, s veľkým *potenciálom*

Potraviny sa týkajú každého jedného obyvateľa Slovenskej republiky a sú nevyhnutnou súčasťou nášho každodenného života. Nie je preto žiadnym prekvapením, že v rámci Európskej únie, za účelom zabezpečenia bezpečných potravín pre 448 miliónov spotrebiteľov, je potravinárske odvetvie najväčším spracovateľským odvetvím a je zároveň jeden z najväčších zamestnávateľov. Európska únia je svetovou jednotkou v zahraničnom obchode s potravinami. Krízové udalosti posledných rokov – pandémia spôsobená ochorením COVID-19, energetická kríza, či vojenský konflikt na Ukrajine, nám ukázal zraniteľnosť dodávateľského reťazca s potravinami. Napriek voľnému pohybu tovaru v rámci Európskej únie sme

zo dňa na deň boli svedkami uzatvorenia hraníc členskými krajinami a výrazného zdržania a obmedzenia dovozu potravín, poľnohospodárskych surovín, obalových materiálov, či potravinárskych technológií. V súvislosti s vyššie uvedenými krízami v Slovenskej republike čoraz viac rezonuje otázka lokálnej výroby potravín, potravinovej bezpečnosti a potreby spracovania na Slovensku dopestovaných a dochovaných surovín lokálnymi potravinárskymi prevádzkami. Dostáva sa Vám do rúk publikácia Potravinárskej komory Slovenska, ktorej cieľom je predložiť konkrétne opatrenia na zabezpečenie konkurencieschopnej a dostatočnej domácej produkcie výživných a udržateľných potravín pre našich spotrebiteľov.

Potravinársky sektor v Európskej únii

1

spracovateľské odvetvie

15,3 % podiel výroby potravín v rámci výrobných odvetví (2022)

1

zahraničný obchod s potravinami

72 mil. eur aktívna bilancia zahraničného obchodu (2022)

4,62 mil.

zamestnancov
najväčší zamestnávateľ (2022)

1

najväčšie výrobné odvetvie

vo výške polovici členských štátov EÚ

Potravinársky sektor v Slovenskej republike

41,7 %

podiel slovenských potravín
na pulkoch v maloobchode (2023)

-2,108 mld €

záporné saldo
zahraničného obchodu v agropotravinárstve (2022)

97,3 %

salda zahraničného obchodu
v agropotravinárstve tvoria finálne potravinárske výrobky a polotovary

1 mld €

investičný dlh
potravinárskeho priemyslu v SR

Vízia potravinárskeho priemyslu do roku 2035

„Moderné, konkurencieschopné priemyselné odvetvie, ponúkajúce zdravé, inovatívne výrobky, so zníženým dopadom priemyselnej výroby na životné prostredie.“

Stratégia na dosiahnutie vízie

- » **Zvýšiť potravinársku produkciu na Slovensku**
- » **Zavádzať inovácie a výsledky výskumu do praxe**
- » **Zlepšovať podnikateľské prostredie na Slovensku**

Potravinárska komora Slovenska identifikovala nasledovné priority, ktoré môžu zásadným spôsobom posilniť lokálnu výrobu potravín.

1. Strategická podpora potravinárskeho priemyslu na podporu *potravinovej bezpečnosti* Slovenskej republiky

Základnou úlohou štátu v rámci zachovania potravinovej bezpečnosti je zabezpečiť, aby mali obyvatelia Slovenskej republiky prístup k fyzicky aj cenovo dostupným potravinám a to vrátane nepredvídateľných situácií. Potravinárstvo ako odvetvie zaradené do kritickej infraštruktúry štátu však nie je konkurencieschopné voči zahraničným výrobcom a investičný dlh sa vyšplhal až na 1 miliardu eur. Mnohé potravinárske odvetvia zanikli, ďalšie bojujú o prežitie. V dôsledku nesprávneho nastavenia kľúčových dokumentov sa v predchádzajúcom období podporovala len prvovýroba poľnohospodárskych výrobkov bez podpory ich spracovania do finálnych potravín s vyššou pridanou hodnotou.

Potravinárska komora Slovenska od roku 2011 uskutočňuje exkluzívny a reprezentatívny prieskum podielu vystavenia slovenských výrobkov na pultoch v maloobchode. Tento podiel od roku 2011, kedy predstavoval 50 %, kontinuálne klesal, jeho hodnota v roku 2023 predstavuje 41,7 %. Najvyšší podiel slovenských výrobkov je tradične v slovenských obchodných reťazcoch, najnižší podiel je v diskontnom reťazci.

➔ Prostriedky Plánu obnovy a odolnosti aj pre odvetvie potravinárstva

V rámci prehodnotenia Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky je potrebné vyčleniť finančné prostriedky pre sektor potravinárstva na zabezpečenie investícií do udržateľnej výroby potravín (zelenej ekonomiky).

➔ Vytvoriť a notifikovať schémy štátnej pomoci pre potravinársky priemysel

Slovenská republika neposkytuje systémovú štátnu pomoc pre potravinársky priemysel, napriek tomu, že schémy sú bežne využívané na podporu výroby potravín v iných členských krajinách EÚ. Je preto potrebné vytvoriť a notifikovať tieto schémy štátnej pomoci, medzi ktoré by mohli patriť:

- Podpora nákupu technológií a zníženie technologického dlhu;
- Podpora energetického hospodárstva, znižovanie energetickej náročnosti, budovanie obnoviteľných zdrojov energie;
- Podpora zvozu surovín a zníženie emisnej stopy;
- Podpora ekologického spracovania odpadu z potravín;
- Marketing a propagácia.

➔ Každoročne vyčleniť na rozvoj potravinárskeho priemyslu zo štátneho rozpočtu minimálne 50 miliónov Eur

Vzhľadom na skutočnosť, že potravinársky priemysel bol dlhodobo finančne poddimenzovaný a bez štátnej pomoci, nie je voči zahraničným dodávateľom konkurencieschopný, čo sa prejavuje neustále sa zvyšujúcim negatívnym saldom zahraničného obchodu s potravinami.

➔ Navýšiť podporu potravinárstva v Strategickom pláne SR k SPP 2023 – 2027

V Strategickom pláne Slovenskej republiky k Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ na roky 2023 – 2027 je na podporu investícií do potravinárskeho odvetvia vyčlenených len 75 mil. eur. Túto čiastku je potrebné navýšiť vzhľadom na skutočnosť, že potravinárske odvetvie je kľúčové na spracovanie poľnohospodárskych komodít a vytváranie pridanej hodnoty výrobou potravín pre konečného spotrebiteľa.

➔ Inovatívne, digitálne a kreatívne vouchre

Pravidelne vypisovať výzvy v rámci schémy štátnej pomoci na poskytovanie tzv. inovatívnych, digitálnych a kreatívnych voucherov pre podnikateľov prostredníctvom Ministerstva hospodárstva SR. Vouchre sú alternatívou veľkých projektov a podporia vybavovanie laboratórií v potravinárskych podnikoch, vývin nových, inovatívnych výrobkov s vyššou pridanou hodnotou, rovnako aj marketingových kampaní a možnosti zavádzania digitálnych riešení v podnikoch.

➔ Potravinársky priemysel ako prioritný príjemca investičnej pomoci

Pre ďalší rozvoj potravinárskeho priemyslu je dôležité rozširovanie výrobných kapacít, s čím súvisí aj zvyšovanie zamestnanosti v regiónoch.

➔ Plná digitalizácia dát a prepojenie systémov

V súčasnej dobe poskytujú potravinárske podniky množstvo údajov do rôznych registrov, prípadne štatistických zisťovaní. Na efektívne vytváranie politík v agropotravinárskom odvetví je potrebné prehodnotiť rozsah a pridanú hodnotu poskytovaných údajov, zaviesť ich úplnú digitalizáciu a vzájomné prepojenie informačných systémov. Rovnako je potrebné zabezpečiť verejný a jednoduchý prístup k agregovaným dátam.

➔ Dostatočná surovinová základňa

Zabezpečiť dostatočnú a konkurencieschopnú surovinovú základňu pre spracovateľov potravín podporou živočíšnej výroby, pestovania ovocia a zeleniny, obnovou vinogradov a chmeľníc.

2. Udržateľnosť výroby potravín podporou *inovácií a zelenej transformácie*

Potravinárska komora Slovenska si uvedomuje negatívne dôsledky klimatickej zmeny, obmedzenosť surovínových zdrojov a potrebu vytvárania udržateľných potravinových systémov. Preto je potrebné urýchliť zavádzanie inovácií a inovatívnych technológií, procesov na efektívnejšie využívanie energie, udržateľnejšie využívanie vody v potravinárskej výrobe a zvyšovanie udržateľnosti obalov. Zavádzanie inovácií a opatrení na ochranu životného prostredia však vyžaduje podporu vedy, výskumu a prepojenia na podnikateľskú prax, zároveň však musí byť podporené dostatočnými finančnými prostriedkami. Pri zelenej transformácii je kľúčové brať maximálny ohľad na bezpečnosť spotrebiteľa a konkurencieschopnosť a udržateľnosť priemyselnej produkcie v Slovenskej republike a celej Európskej únii a s tým súvisiacej zamestnanosti a rozvoja regiónov.

Potravinárske podniky si uvedomujú dôležitosť inovácií a udržateľnosti potravinárskej výroby a dopady na životné prostredie. V rámci svojej činnosti zavádzajú inovácie do výroby a inovujú svoje výrobky, rovnako uskutočňujú množstvo aktivít týkajúcich sa znižovania dopadov potravinárskej výroby a spotreby potravín na životné prostredie. Potravinárska komora Slovenska v rámci svojej súťaže o Cenu PKS každoročne oceňuje najlepšie inovácie a projekty trvalej udržateľnosti. Zároveň je PKS klastrovou organizáciou so stratégiou podpory inovácií a spolupráce s vedeckými a akademickými inštitúciami na zavádzanie a podporu inovácií v sektore potravinárstva.

- ➔ **Ochrana a podpora trhového prostredia a udržania výrobného odvetvia na Slovensku aj v Európskej únii**
- ➔ **Dodržiavanie princípu proporcionality a odstraňovanie prílišnej regulácie**
- ➔ **Prehodnocovanie politík EÚ s ohľadom na udržateľnosť a konkurencieschopnosť potravinárskeho priemyslu**
- ➔ **Vyčlenenie dostatočného finančného rámca na zavádzanie európskych a slovenských politík na ochranu životného prostredia**
- ➔ **Vypísanie výziev pre potravinárske podniky na projekty podpory udržateľnosti a znižovania energetickej náročnosti potravinárskej výroby**
 - investície do inovácií a prípravy nových výrobkov s vyššou pridanou hodnotou
 - investície do moderných, inovatívnych a zároveň udržateľných obalov s ohľadom na novú právnu úpravu obehového hospodárstva v Európskej únii,
 - investície zamerané na zníženie energetickej náročnosti a efektívnosti výroby;
 - investície zamerané na zmenu výrobných postupov v súlade s trendami udržateľného rozvoja.
 - investície smerujúce k zníženiu ekologickej záťaže životného prostredia v podobe znižovania emisií, lepšieho využitia vedľajších produktov a odpadov vznikajúcich pri výrobe.

➔ Podporovať vedecké a výskumnú činnosť v potravinárskom odvetví

Vzhľadom na skutočnosť, že potravinársky priemysel musí v záujme zachovania konkurencieschopnosti rýchlo a pružne reagovať na spotrebiteľské trendy, je nevyhnuté investovať dostatok finančných prostriedkov na kvalitný výskum a vývoj nových postupov a inovatívnych výrobkov a zabezpečiť fungujúci prenos vedeckých poznatkov do potravinárskej praxe.

➔ Podporovať zavádzanie inovačných trendov

Nové technológie a softvérové riešenia znamenajú revolúciu v rámci Priemyslu 4.0. Aby potravinárstvo nezaostávalo za ostatnými odvetviami, je potrebné v plnej miere podporovať zavádzanie inovačných trendov ako nové softvérové riešenia vrátane umelej inteligencie, robotizáciu a metódy pre cirkulárnu ekonomiku.

3. Cenová dostupnosť potravín pre spotrebiteľov

Krízové udalosti posledných rokov – pandémie spôsobená ochorením COVID-19, energetická kríza, či vojenský konflikt na Ukrajine, výrazne zvýšili ceny poľnohospodárskych surovín, energií, obalových materiálov, či potravinárskych technológií. V Slovenskej republike sme zaznamenali druhú najvyššiu infláciu cien potravín v rámci EÚ, kedy na prelome rokov 2022 a 2023 atakovala hranicu 30 %. Vysoká inflácia cien potravín mení spotrebiteľské správanie obyvateľov, znižuje ich spotrebu, pričom rozhodujúcim faktorom pri kúpe potravín sa stáva len ich cena. Na zachovanie cenovej dostupnosti je potrebné, aby nedošlo ku zmene legislatívy, ktorá bude na národnej úrovni zdražovať produkciu potravín, ale treba hľadať systémové riešenia na zabezpečenie cenovej dostupnosti výživných potravín pre obyvateľov.

Potravinárska komora Slovenska sa aktívne zapája do diskusií a okrúhlych stolov na zavedenie systémových opatrení pre cenovo dostupné potraviny. Na zavedenie akýchkoľvek dodatočných zákonných opatrení smerujúcich k zdaňovaniu je potrebné v prvom rade zvážiť všetky dostupné dáta a údaje, trendy a skúsenosti z iných krajín a odborné štúdie k danej problematike.

➔ Celoplošné zníženie DPH na všetky potraviny na 10 %

Podpora domácej ekonomiky, zabezpečenie rastu spotreby a nových pracovných miest a zlepšenie životných podmienok obyvateľom s nižšími príjmami by v dôsledku takéhoto opatrenia znamenali v krátkom časovom horizonte pre štátny rozpočet pozitívny prínos.

➔ Nezvyšovať náklady celému potravinárskemu reťazcu zvyšovaním existujúcich spotrebných daní na nápoje a zavádzaním nových špeciálnych daní z potravín

Z hľadiska nákladov a slabej podpory sú slovenské potravinárske podniky neschopné konkurovať lacnejším dovezeným potravinám. V poslednej dobe sme boli svedkami jednej z najvyšších inflácií cien potravín v rámci krajín Európskej únie. Potravinársky sektor operuje celkovo s nízkymi maržami a preto navyšovanie nákladov znamená veľkú pravdepodobnosť ich premietnutia do odbytových cien. Zároveň, množstvo štúdií preukazuje, že znižovanie obezity je celospoločenský problém a zavedenie dane z potravín s vyšším podielom cukru alebo soli problém obezity sám osebe nevyrieši¹. Akékoľvek právne predpisy, ktorých dôsledkom je ďalšie navyšovanie nákladov v dodávateľsko-odberateľskom reťazci a tým zvyšovanie ceny potravín, by mali byť starostlivo posudzované a prediskutované so sociálnymi partnermi.

➔ Úprava dane z nehnuteľností pre potravinárske podniky

PKS navrhuje úpravu zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnych poplatkoch za komunálny odpad a drobný stavebný odpad, v znení neskorších predpisov a to tak, že pri nehnuteľnostiach (pozemky a stavby), v ktorých sa prevádzkuje poľnohospodárska a potravinárska výroba, sa bude uplatňovať rovnaká sadzba dane z nehnuteľnosti ako pri nehnuteľnostiach slúžiacich na poľnohospodársku výrobu.

¹ INESS: Sladké daňové pokušenie: Daň z cukru zúži vašu peňaženku, ale nie postavu, dostupná na stránke: <https://iness.sk/sk/sladke-danove-pokusenie-dan-z-cukru-zuzi-vasu-penazenu-ale-nie-postavu-0>

➔ Úprava poplatkov za komunálny odpad

Pri poplatkoch za komunálny odpad, obce často určujú poplatok na počet zamestnancov, ktorí zároveň platia aj poplatok ako fyzické osoby, ktoré bývajú v danej obci, čo je duplicita a zvyšovanie nákladov pre poľnohospodárske a potravinárske subjekty. Z uvedeného dôvodu navrhujeme, aby boli v prípade prevádzok, v ktorých sa uskutočňuje potravinárska a poľnohospodárska výroba, stanovené poplatky paušálne.

➔ Zníženie odvodových povinností zamestnávateľov

Potravinárskym podnikom neustále stúpajú náklady v súvislosti so zvyšujúcimi sa príplatkami za prácu nadčas, a prácu cez víkendy, zvyšujúcou sa minimálnou mzdou, či povinnosťou poskytnúť zamestnancom rekreačné poukazy. Ďalším z navrhovaných riešení je preto zníženie odvodových povinností zamestnávateľov – potravinárskych podnikov na zdravotné a sociálne poistenie (s výnimkou starobného poistenia).

4. Predvídateľný legislatívny proces a prehodnotenie *potravínárskej legislatívy*

V posledných rokoch odborná verejnosť v oblasti tvorby legislatívy zaznamenala výrazné zhoršenie kvality prijímaných právnych predpisov. Nedodržovanie pravidiel legislatívneho procesu, obchádzanie riadneho pripomienkového konania, nedôsledné vypracovanie vplyvov na podnikateľské prostredie prináša prílišnú reguláciu, zavádzanie nových povinností pre podnikateľov a tým zvyšovanie ich administratívnej záťaže a nákladov. Z pohľadu výrobcov potravín je nevyhnutné kompletne zrevidovať aktuálnu národnú legislatívu a aktívne sa zapájať do diskusií na úrovni inštitúcií a pracovných skupín Európskej únie, aby prijímaná európska legislatíva zohľadňovala aj názory menších členských štátov a brala ohľad aj na menšie a stredné podniky a zachovanie lokálnej výroby.

Potravinárska komora Slovenska prispieva k rozvoju potravinového práva. V spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave začala vyučovať samostatný predmet Potravinové právo na jedinej právnickej fakulte v rámci Slovenska aj Českej republiky. Organizuje pre potravinárske podniky množstvo vzdelávacích seminárov a medzinárodnú vedeckú konferenciu Potravinové právo. Riaditeľka PKS Jana Venhartová je spolu s renomovanými odborníkmi spoluautorkou učebnice Potravinové právo.

→ Kompletná revízia potravinového práva v SR

Súčasný zákon č. 152/1995 Z.z. o potravinách, v znení neskorších predpisov, tvorí základný právny predpis potravinového práva na Slovensku. Zákon však od svojho prijatia prešiel vyše dvoma desiatkami novelizácií a od jeho prijatia uplynulo už 28 rokov. Preto je potrebné prijať úplne nový, moderný zákon o potravinách, ktorý by pružne reagoval na aktuálne zmeny všeobecného potravinového práva a umožnil moderné formy komunikácie so štátnymi orgánmi.

Väčšia časť Potravinového kódexu SR bola zrušená, pričom niektoré komodity upravujú vyhlášky a niektoré existujúce časti Potravinového kódexu SR, ktorých účinnosť je obmedzená do 31. decembra 2025. Preto je potrebné vytvoriť na Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR pracovnú skupinu na potravinárske právo, ktorá by sledovala a aktívne sa zapájala do diskusií v rámci potravinárskej legislatívy na úrovni Európskej únie, ako aj WTO, prijímala pre potravinárske podniky usmernenia a organizovala pravidelné školenia pre potravinárske podniky a orgány dozoru za účelom jednotného výkladu potravinárskych predpisov.

→ Stabilita a predvídateľnosť tvorby legislatívy

Na zabezpečenie predvídateľnosti tvorby legislatívy a právnej istoty podnikateľskej sféry je potrebné dôsledne pripravovať doložky vplyvov, najmä vplyvov na podnikateľské prostredie. Podporujeme aktivity Ministerstva hospodárstva SR na zlepšovanie podnikateľského prostredia.

→ Vytvorenie jednotného orgánu úradnej kontroly potravín

Súčasný rozdelenie kompetencií v úradnej kontrole potravín medzi Štátnu veterinárnu a potravinovú správu SR a Úrad verejného zdravotníctva SR je neefektívne a nedokáže pružne reagovať a koordinovať kontrolnú činnosť najmä v prípade rôznych potravinových káuz. Zjednotenie kompetencií by zároveň viedlo k efektívnemu výkladu a príprave národnej legislatívy v oblasti potravín. Zároveň je potrebné zabezpečiť pravidelné vzdelávanie kontrolórov a jednotné postupy výkonu úradnej kontroly potravín.

➔ Odstránenie požiadaviek nad rámec európskej legislatívy – tzv. Goldplating

V súčasnosti je veľmi aktuálne a v záujme zvyšovania konkurencieschopnosti slovenského potravinárskeho priemyslu odstrániť požiadavky na potraviny, vrátane požiadaviek v rámci výrobného procesu, ktoré zvyšujú náklady a nie sú nevyhnutné s prihliadnutím na prvoradá bezpečnosť a ochranu zdravia spotrebiteľa.

➔ Odstránenie zbytočnej regulácie z potravinárskej legislatívy

Považujeme za nevyhnutné prehodnotiť súčasné právne predpisy potravinového práva a odstrániť zbytočnú administratívu pre potravinárske odvetvie. Rôzne vlády, resp. politici zaviedli do potravinového práva nesyntetické prvky, ktoré zvyšujú byrokráciu tak na strane potravinárskych podnikov, ako aj štátnej správy bez akéhokoľvek pozitívneho prínosu pre spoločnosť.

➔ Odstránenie legislatívnych prekážok na rozvoj potravinárskeho priemyslu

Je potrebné prehodnotiť súčasnú legislatívu a jej úpravou umožniť efektívne fungovanie potravinárskeho priemyslu (napr. uzatváranie dlhodobých zmlúv, ktoré by znamenali istotu a možnosti pre získavanie úverov na ďalší rozvoj potravinárskej výroby).

➔ Revízia zákona o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami

Férové dodávateľsko-odberateľské vzťahy s potravinami je potrebné chrániť účinným zákonom. Posledné novely zákona č. 91/2019 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami však značne zhoršili jeho uplatňovanie a preto je potrebná jeho revízia. Po vzore Českej republiky by sa mal do zákona zaviesť inštitút šetrenia trhu a kontrola nad dodržiavaním zákona by mala byť zverená do právomoci Protimonopolného úradu SR, ktorý má s vykonávaním kontrol v trhovom prostredí oveľa širšie skúsenosti. Rovnako na Slovensku absentuje odborná diskusia k problematike neprimeraných podmienok.

➔ Uprednostňovať samoreguláciu pred reguláciou

Tam, kde je to možné, podporovať a uprednostňovať samoregulačné záväzky pred reguláciou.

➔ Presadzovať nediskriminačné a férové konkurenčné prostredie

5. Silné postavenie *samospráv potravinárov*

Polnohospodárstvo a potravinárstvo sú síce príbuzné a na seba nadväzujúce odvetvia, majú však každé špecifickú legislatívu a v niektorých prípadoch protichodné záujmy. Preto je potrebné, aby bola zákonom uznaná silná samosprávna organizácia zastupujúca výhradne záujmy potravinárov. Zároveň je dôležité, aby potravinárske samosprávy čerpali finančné prostriedky na vzdelávanie potravinárskych podnikov, vzdelávanie spotrebiteľa o potravinách, organizácie konferencií a účasti na národných a medzinárodných výstavách. Rovnako ako pri sektore pôdohospodárstva by mal štát prispievať na účasť v európskych organizáciách potravinárskych podnikov na aktívne presadzovanie záujmov pri príprave potravinárskej a inej súvisiacej legislatívy. V rokoch 2021 a 2022 neboli z rozpočtu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR podporené žiadne čisto potravinárske samosprávne organizácie.

Potravinárska komora Slovenska je uznanou medziodvetvovou organizáciou. PKS je zároveň jedinou národnou organizáciou, ktorá od zastupuje slovenské potravinárske podniky v európskej asociácii potravinárskeho a nápojového priemyslu FoodDrink Europe. Prezident PKS Daniel Poturnay je zároveň členom predstavenstva FoodDrink Europe ako zástupca krajín strednej a východnej Európy.

➔ Potravinárska komora Slovenska ako subjekt presadzujúci záujmy potravinárov

Zakotviť v zákone o potravinách, že podnikateľské záujmy právnických osôb, ktoré sú v súlade s týmto zákonom, ochraňuje záujmové združenie právnických osôb s názvom „Potravinárska komora Slovenska“. Uvedené navrhujeme podľa vzoru Českej republiky, kde v zmysle zákone o potravinách ochraňuje podnikateľské záujmy potravinárov Potravinárska komora České republiky².

➔ Plne využívať potenciál Organizácií výrobcov a združenia organizácií výrobcov a medziodvetvové organizácie

V Slovenskej republike sa dostatočne nevyužíva potenciál organizácií výrobcov vzhľadom na možnosti spoločného vyjednávania cien, či propagácie výrobkov. Za týmto účelom je nevyhnutná súčinnosť Protimonopolného úradu SR a Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR organizovaním seminárov, prípadne prípravou usmernení, alebo informačných listov.

² § 11 ods. 1 zák. č. 110/1997 Sb. o potravinách, dostupný na linku: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-110>

➔ Potravinárske samosprávy ako povinne pripomienkujúce subjekty

V roku 2022 došlo k významnej zmene v rámci zapájania subjektov do pripomienkovania legislatívy, nakoľko v rámci portálu www.slov-lex.sk je umožnené zadávať zásadné pripomienky len určitým vybraným subjektom stanoveným bez objektívnych kritérií. Toto zásadným spôsobom zhoršuje možnosť zúčastňovať sa rozporových konaní a znižuje transparentnosť legislatívneho procesu.

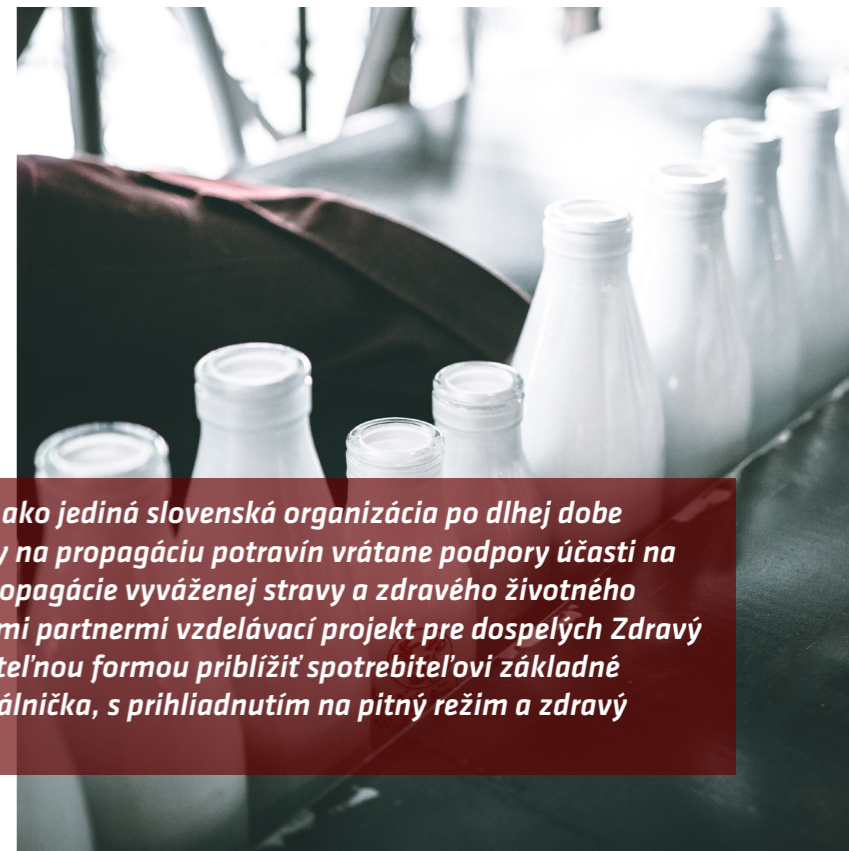
➔ Výzvy na dotácie pre potravinárske samosprávy

Navrhujeme, aby Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR vypisovalo transparentné výzvy na činnosti potravinárskych samospráv určené na vzdelávanie členov, účasť v európskych združeniach, účasť na konferenciách a výstavách, ako aj vzdelávacie aktivity pre spotrebiteľov. Ako vyplýva zo Správ o stave poľnohospodárstva a potravinárstva za roky 2021 a 2022, z rozpočtu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR nebola podporená ani jedna čisto potravinárska samosprávna organizácia.

6. Vytváranie pridanej hodnoty a získanie *dôvery* spotrebiteľov

Konkurencieschopnosť výrobcov potravín na Slovensku ide ruka v ruku s neustálym vzdelávaním spotrebiteľov, podporou politik kvality na úrovni Slovenskej republiky a Európskej únie. Vzdelávanie zahŕňa nielen konečného spotrebiteľa, vrátane detí a mladistvých o produkcií potravín, zdravotnom životnom štýle a predchádzaní plytvaniu potravinami, ale aj zamestnancov vo verejnom stravovaní, štátnej správe a samospráve. Zároveň je potrebné podporovať proexportné aktivity potravinárskych podnikov podporou ekonomickej diplomacie a účasťou potravinárov na výstavách.

Potravinárska komora Slovenska ako jediná slovenská organizácia po dlhej dobe úspešne získala európske projekty na propagáciu potravín vrátane podpory účasti na výstavách a veľtrhoch. V rámci propagácie vyváženej stravy a zdravého životného štýlu predstavila spolu s odbornými partnermi vzdelávací projekt pre dospelých Zdravý tanier, ktorého cieľom je zrozumiteľnou formou priblížiť spotrebiteľovi základné pravidlá zloženia vyváženého jedálnička, s prihliadnutím na pitný režim a zdravý životný štýl.

➔ **Podporovať účasť potravinárskych podnikov na významných národných a medzinárodných výstavách a veľtrhoch**

➔ **Podporovať proexportné aktivity zamerané na získavanie nových trhov a odbytových kanálov pre slovenské potravinárske podniky**

V prípade získavania nových trhov, resp. certifikátov na umožnenie dovozu výrobkov do tretích krajín by mal štát financovať náklady, ktoré vznikajú v súvislosti s obstaraním certifikátu.

➔ **Značka kvality SK – upraviť pravidlá udeľovanie Značky kvality SK na vyhlášku a vyčleniť každoročne finančné prostriedky na jej propagáciu**

Podpora kvalitných potravinárskych výrobkov si zaslúži náležitú pozornosť. Transparentnosť udeľovania Značky kvality SK je kľúčová. V súčasnej dobe sú pravidlá určené len v gescii Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, ktoré by sa mali prijať vo forme vyhlášky tak, ako je tomu v iných európskych štátoch. Zároveň je nevyhnutné vyčleniť dostatočné finančné prostriedky na propagáciu značky kvality a po vzore iných krajín pripraviť schému štátnej pomoci, aby na propagáciu mohli čerpať finančné prostriedky aj jednotlivé potravinárske podniky, prípadne samosprávy.

➔ **Vzdelávanie zamestnancov vo verejnom stravovaní, v štátnej správe a samospráve**

Medzisektorová spolupráca a dialóg na úrovni rezortov školstva, pôdohospodárstva, zdravotníctva, samosprávy, vyšších územných celkov, samospráv potravinárov a obchodu za účelom vzdelávania zamestnancov vo všetkých zainteresovaných inštitúciách o podpore domácich výrobcov, nových výživových trendoch, aktualizácia materiálo-spotrebných noriem pre školské stravovanie z pohľadu nových trendov vo výžive.

➔ **Vzdelávanie spotrebiteľov – potravinová gramotnosť**

Zavedenie vzdelávacieho programu na podporu zvyšovania potravinovej gramotnosti (výroba potravín, výroba jedál) u spotrebiteľov a so špeciálnym zameraním u detí a mládeže v materských, základných a stredných školách s dôrazom na praktické skúsenosti, vrátane ekologického pestovania surovín, kompostovania a triedenia odpadu.

➔ **Vzdelávanie spotrebiteľov – zdravý životný štýl**

Vzdelávanie spotrebiteľov o potrebe pestrej a vyváženej stravy a zdravom životnom štýle je kľúčové pre prevenciu civilizačných chorôb. Túto problematiku je potrebné riešiť rovnako medzisektorovou spoluprácou a dialógom všetkých zainteresovaných inštitúcií a samospráv.

7. Kvalifikovaná pracovná sila pripravená na budúcnosť

Potravinársky priemysel, rovnako ako iné odvetvia hospodárstva, zápasí s nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily a zvyšujúcim sa vekovým priemerom zamestnancov. Nezaujím o štúdium potravinárskych odborov je veľkým problémom stredných odborných škôl, ale aj vysokých škôl. Zavádzanie inovácií a nových technológií, ako aj digitalizácia mení nároky zamestnávateľov na odborné vedomosti a zručnosti absolventov, preto je nevyhnutná užšia spolupráca a prepájanie potravinárskej praxe so zástupcami stredných odborných škôl a akademickou obcou.

Potravinárska komora Slovenska sa aktívne snaží o prepájanie potravinárskej praxe s vedeckou a akademickou obcou. Je súčasťou Sektorovej rady pre potravinárstvo, zodpovednej za prípravu Stratégie rozvoja ľudských zdrojov do roku 2030. Zástupcovia PKS sú členmi správnych rád univerzít, ako aj profesijných rád, programových komisií študijných programov a rád vedeckých inštitúcií pre spoluprácu s praxou.

- ➔ Inštitucionalizovať Sektorové rady ako odborné a poradné orgány Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny.
- ➔ Vyčleniť finančné prostriedky z verejných zdrojov na adaptáciu potravinárskych podnikov na Priemysel 4.0, prechod na digitalizáciu, vrátane finančných prostriedkov na školenia zamestnancov;
- ➔ Zabezpečiť všeobecné zvýšenie kvality školstva v Slovenskej republike;
- ➔ Vytvoriť novú legislatívu pre možnosť sezónneho zamestnávania uchádzačov o zamestnanie evidovaných na úrade práce za zvýhodnených podmienok pre uchádzačov o zamestnanie aj pre zamestnávateľov;
- ➔ Vytvoriť legislatívu pre modifikáciu resp. vytvorenie nových foriem vzdelávania, ktoré prispievajú k lepšej flexibilitě vzdelávacích inštitúcií (vrátane celoživotného vzdelávania a rekvalifikácií) na požiadavky zamestnávateľov (napr. modulové vzdelávanie);

- ➔ Zjednodušiť proces vykonávania rekvalifikácií samotnými zamestnávateľmi;
- ➔ Pravidelné prehodnocovať a dopĺňať učebné osnovy o nové trendy a poznatky z potravinárskej praxe, resp. reagujúce na potreby praxe;
- ➔ Zvýšiť počet odborných poradcov v rámci Programu rozvoja vidieka pre oblasť potravinárstva;

- ➔ Zmeniť zameranie študijných odborov na stredných a vysokých školách s ohľadom na potreby pracovného trhu;
- ➔ Podporovať mobilitu pracovníkov v potravinárskom priemysle;
- ➔ Zvýšiť počet študentov na vysokých školách s potravinárskym zameraním;
- ➔ Zvýšiť počet žiakov študijných a učebných odborov so zameraním na potravinárstvo na stredných odborných školách.

Potravinárska komora *Slovenska*

Potravinárska komora Slovenska (PKS) je dobrovoľným združením právnických osôb, založeným potravinárskymi firmami pôsobiacimi na Slovensku.

PKS vznikla v roku 2002 v Bratislave. Od svojho vzniku sa vypracovala na najväčšiu a najrepresentatívnejšiu organizáciu, ktorá zastupuje záujmy potravinárov na Slovensku.

PKS je hlasom potravinárskych firiem, zamestnávateľov a exportérov, prispievajúcim k tvorbe legislatívy, podporujúcim konkurencieschopnosť potravinárskeho odvetvia, ochranu spotrebiteľa, životného prostredia, kvalitu výrobkov, potravinovú bezpečnosť a trvale udržateľný rozvoj. Svoje aktivity zameriava tiež na osvetu spotrebiteľov o vyváženej výžive, o zdravom životnom štýle a zvyšovaní pohybovej aktivity.

Dôležitým poslaním PKS je náležité sprístupňovanie európskych informácií podnikateľskej a spotrebiteľskej verejnosti. PKS je od polovice roka 2004 členom Európskej konfederácie výrobcov potravín a nápojov FoodDrink Europe.

PKS naplňa svoje poslanie a ciele predovšetkým prostredníctvom pripomienkovania návrhov všeobecne záväzných právnych predpisov vo všetkých fázach legislatívneho procesu, prípravy stanovísk k aktuálnym problémom potravinárskeho priemyslu, zverejňovaním tlačových správ k aktuálnej problematike súvisiacej s potravinami, komunikáciou s médiami, spoluprácou s členskou základňou a spoluprácou s domácimi, zahraničnými a medzinárodnými profesijnými združeniami.

POTRAVINÁRSKA
KOMORA
SLOVENSKA

Potravinárska komora Slovenska

Einsteinova 3817/19, Digital Park, 851 01 Bratislava

Telefón: +421 2 33 01 42 86

E-mail: pks@pks.sk

www.pks.sk

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY